

Erika Vouk: *Album* (uredil A. Zorn, opremil J. Jančič). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2003 (Zbirka Nova slovenska knjiga).

Ob prebiranju najnovejše pesniške zbirke Erike Vouk se mi v spomin podzavedno vrisuje relief njene lanske pesniške knjige *Opis slike* (Litera, 2002), za katero je prejela tudi Jenkovo nagrado, medtem ko je bila letošnja med petimi finalisti Veronikine nagrade; po temeljnih, tako vsebinskih kot slogovnih črtah, gre bolj za njeno "nadaljevanje" kot za "nadgradnjo", torej za pričakovane pejsaže in postanke v njenih pesniških pokrajinah, ki se večinoma razprostirajo med mejniki bivanjskih ločnic. Smrt, ljubezen in samota so tisti kamni v njenem pesemskem mozaiku, ki jih zlaga in prelaga s skoraj neopaznimi, a senzibilnimi gibi opazovalke, še kako zavedajoče se "ranljivega dna intelektualizma". Prav zato je njen jezik čist, lirski in poln zvena, ki ga dosega tako z notranjim ritmom kot s pogostimi rimami in asonancami. Zanja je pesem odzven lepote "iz onstran vsega", torej iz nevidnega in neumljivega, kot lahko preberemo v predzadnji pesmi: "Te iščem v pokrajinah jezika, / razbarvanih platnicah prhljih knjig, / te iščem v vrisku, / pesem, / v grozi krika, / v šumotu komaj slišnih trepetlik. / Te grabim in hlastam, zajemam v prazno, / in se zaman bojim sladkosti bega, / in skorajda poniknjeno v blazno / me spečo najdeš ti – iz onstran vsega."

Pesem jo torej obiše v spanju, zato se njene pesmi prebirajo – in to tudi so – kot navdih in vznik trenutka, torej kot (ne)mirne notranje refleksije, pobarvane s krajinskimi impresijami, ki kar pogosto dobijo murnovski register. Še več: spominske refleksije, ki so ponavadi začetni moment njenih lirskih izpovedi, narekujejo podobe skozi "poklino zavesti", ki se jih da kar naslikati na platno. Ali, kot je zapisano na zadnji platnici: "Erika Vouk z lapidarnimi verzi, ki so kakor premišljeno slikarstvo z besedami, ustvarja podobe za v album." In v njenem

pesemskem albumu resda "spomin bistrí zabisano obliko z ostrino in natančnostjo gravure", v kateri je na eni strani "deklica, ki komajda dohaja / moža, ki jo drži za roko / in koraka – / zamišljen pod klobukom iz polsti", na drugi pa podoba "mlade žene, ki smehljaje čaka / na drugi strani reke, ki buči".

Pesnica ne išče novih, presenetljivih metafor, ne, njen zapis gradi na "že videnih" podobah, ki pa jim pridaja novo barvo in pomen. Reka, ptice, galebi, barka, morje ... so v bistvu že znan pesniški material, s katerim Erika Vouk vedno znova dozidava svojo pesemsko hišo, ki pa ji ne sme manjkati balkon. Z njega, seveda metaforično, zre vedno znova "prek zaliva" med "kalne plime in kalne vale" in "srka (svoj) tretji cappuccino"; ob tem se ji ponujajo tudi druge slike, postanki s potovanj v svetovne mite o Eloizi in Abelardu, o staroegipčanskem faraonu in konec koncev o večnem Orfeju in Evridiki, na svoji poti se ustavlja tudi v drugih svetovnih odročjih, pa naj gre za Patagonijo, katere prazno nebo preleti samotni kraljevski kondor. Njenih potovanj, ki so v svoji srži "milina srha", ni in ni konec, med drugim obišče tudi umazana pristanišča in žejne nosače bombaža, a zgolj zato, da se vrne kot "bela barka, ki se je odvezala od boje". To njeno trmoglavo in hkrati trdovratno držo (ne)dejavne opazovalke razberemo iz njene, po mojem, najboljše pesmi *Kot šepajoča starka*, ki se glasi: "Kot šepajoča starka / zibaje se od boje / odveže bela barka, / zareže val po svoje. / En sam galeb še kroži. / Iz čiste paranoje / se mi po smrti stoži."

Smrt je v tej zbirki vsenavzoča, pa naj gre za večerne (impresionistične) pejsaže ali oglašanje slutnje, konec koncev diši tudi izpod prahu starin, ki se odkrivajo v njenem spominu ali v nanosih "njenih barv". Pesnica namreč pravi, da je "bela njen spomin", da je v "črnem sidro, globoki jaz in da je vsa slepeča od vonjev in barv in goste krvi in od življenja". "V belem me ni", konča pesem *Bela je barva, kadar me ni*, bela je torej pozaba, tišina spomina, ko se "čas odvija nazaj in ura ni navita". V pesmi *Mlečno nebo od vročih sparin* pomenljivo zapiše: "Mrtva bom lepa, / bele polti / z vonjem po rožmarinu. Nič več grenčice suhih zeli. / Ljubljena, končno, v spominu." Smrt zanjo ni krščansko vnebovzetje, ne, zanjo je smrt "vspominvzetje", torej odhod in vnovično prebujenje v besede in podobe, ki ostajajo v albumih in – paradokсно – šele tam dobijo prave odtenke življenja in samega sebe. Šele takrat, ko "na trhli mizi par rok krčevito / objema znano sliko (iz črnega albuma, trdo vezanih platnic, op. p.) in poljublja", spet sede "na klop pod borovcem, na kateri je zapustila tiste kraje". Krog se torej milostno sklene, kar niti preveč ne zabolj.

Erika Vouk v pesmih ni zagnana "razlagalka velikih življenjskih resnic", pesnica je bolj zapisovalka besed iz ust Tistega, ki je, torej skritega večnega narekovalca, "ki je ime in ki mu ne pozna obraza". Pesnica torej ne pozna niti ne išče vneta skritega obraza sveta, še več, s svojimi nevidnimi tipalkami le pazljivo odstira koprene in tančice, za katerimi se dogajajo male-velike življenjske igre. Ob tem se še kako zaveda, da ne more zavrteti niti ustaviti koloteka časa, zato nikjer ne uporablja ekspresivne vzkličnosti, zarekovanja ali donečih

imperativov, ne, njene pesmi so tiho oglašanje, tiho tiktakanje njene notranje ure, ki se nikoli ne zasope niti burno ne preHITEVA. Ob prebiranju njene zbirke, ki vnaša v slovenski pesniški prostor obilo nežnosti in nekakšne trpke miline, se mi je pesnica prikazala takšna, kot se je sama "upesnila" v pesmi *Nevidne orbite črnih ptic*: "Takrat dolgo na skalini / skrčena posedam, / kot na sliki, ki v vitrini / na skrivaj jo gledam."

Pesniška zbirka *Album* Erike Vouk je album krhkih osebnih lirskih refleksij, ki jih bogatí predvsem nalašč skop, toda izbran jezik; to je zbirka, ki bralca nevsiljivo popelje in zapelje skozi mrežo krajin in jezika, ki ne skriva, da je patina spomina tista usedlina večnosti, ki daje tudi naši hiteči sedanjosti prosojnejšo in toplejšo barvo. Zbirka, ki je glasna prav s svojo prijetno tišino.